

ו' תמוז, תשע"ג, 14.6.2013

גיליון מס' 363

פרשת חוקת

לכתך אחרי בארץ לא זרונה

מאת הרב אלישיב קנוהל, קיבוץ כפר עציון

מסעי בני ישראל במדבר מתוארים בכמה מקומות במקרא שמלמדים האחד על רעהו. בתחילת פרשת דברים אנו שומעים מפי משה על חטא המרגלים, כשבסוף הסיפור מופיעים הפסוקים הבאים: (דברים, א,מו) "וַתִּשְׁבוּ בְקִדְשׁ יָמִים רַבִּים כַּיָּמִים אֲשֶׁר יִשְׁבְּתֶם.

אנו שומעים על ישיבה ממושכת – 'ימים רבים' במקום בו היה חטא המרגלים – קדש, ואחר כך העם משוטט במדבר בהר שעיר ימים רבים דרומית למפרץ אילת, ואז הוא מקבל צו אלוקי לפנות צפונה ולעבור את אילת ועציון גבר. זאת אומרת, שהוא הסתובב מדרום להן. שם הוא פוגש את שעיר וקונה מהם אוכל ומים (כפי שגם אומר משה מאוחר יותר למלך סיחון - (דברים ב,כו - כט) וְאֶשְׁלַח מַלְאָכַי מִמִּדְבַּר קְדְמוֹת אֶל סִיחוֹן... אֶעֱבְרָה בְּאַרְצָךְ... אֲכַל בִּפְסָף תִּשְׁבְּרֵנִי וְאֶכְלֵתִי... כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ לִי בְנֵי עִשׂוֹ הַיִּשְׁבִּים בְּשַׁעִיר..."), בהמשך אנו קוראים שמעציון גבר איזור שעיר הם עולים למדבר מואב. זאת אומרת, שמים סוף הם עולים ישירות לעבר הירדן המזרחי.

בספר במדבר בפרשת חקת אנו פוגשים בתיאור שונה לגמרי. לאחר פרשת פרה אדומה (שמיקומה רומז לנו שבכל תקופה זו עד לשנת הארבעים הם עוסקים בקבורת מתייהם ולכן באה כאן פרשת הטהרה מטומאת המתים). מצינת התורה: (במדבר פרק כ,א) "וַיָּבֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כֹּל הָעֵדָה מִדְבַּר צִן בְּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וַיָּשֶׁב הָעָם בְּקִדְשׁ" זהו תיאור של שנת הארבעים לצאתם ממצרים כפי שעולה מהמאורעות המתוארים בהמשך. כאן מתואר שהם מגיעים לאותה קדש ממנה יצאו לאחר חטא המרגלים הנמצאת במדבר צין בלב הנגב (פחות או יותר במקום בו נמצא מדבר צין כיום, כפי שעולה מתיאור הגבול הדרומי של ארץ ישראל [במדבר, לד]. כך גם עולה מציון המסעות של ישראל בפרשת מסעי: (במדבר לג, לו- לז) "וַיִּסְעוּ מֵעֵצִיּוֹן גְּבַר וַיִּחְנוּ בְּמִדְבַּר צִן הוּא קִדְשׁ". זאת אומרת, שמעציון גבר עולים ישראל בחזרה לארץ הנגב – לקדש, מקום ממנו יצאו לפני הרבה שנים, ולא למדבר מואב אשר בעבר הירדן מזרחה כמתואר בדברים, ב?

נראה שחייבים לומר שההפסקה באמצע פסוק ח' בספר דברים, ב מצינת בפנינו שזהו מקרא חסר וצריך להשלימו מהמתואר בספר במדבר בפרשת מסעי ובפרשת חוקת.

כך כנראה היה סדר המסעות והמאורעות: לאחר חטא המרגלים שהיה בקדש, ישראל יורדים דרומה ומשוטטים שנים רבות דרומה לאילת. בשנת הארבעים הקב"ה מצווה להם לחזור למקום ממנו יצאו, כנראה כדי ללמדנו שכל השוטטות הזאת הייתה לחינם וללא מטרה - כתוצאה מהחטא. שם, באזור עציון גבר הם עוברים דרך שעיר וקונים מהם אוכל ומים. משם ישראל חוזרים לקדש. כאן הם פונים למלך אדום בבקשה לעלות דרך ארצו צפונה

(בדרך מלך שמגיעה אולי לחברון), כפי שרצו לעשות בשנה השניה לצאתם ממצרים. גם מלחמת הכנעני מלך ערד המתוארת בפרשת חקת ובפרשת מסעי, רומזת לנו שהם מעוניינים לעלות ישר צפונה. כנראה שמלך אדום יושב בנגב ובעבר הירדן מדרום לים המלח, ולכן הם צריכים לעבור דרך ארצו כדי לעלות צפונה. מלך אדום מסרב, ואז אין להם ברירה, אלא לסבוב את ארץ אדום, והם פונים (בוודאי על פי עמוד הענן) בדרך ההולכת לים סוף: "במדבר כא, ד) וַיִּסְעוּ מֵהַר הָהָר דֶּרֶךְ יַם סוּף לְסַבֵּב אֶת אֶרֶץ אֲדוּם וַתִּקְצַר נַפְשׁ הָעָם בְּדֶרֶךְ". אין הכוונה שהם ירדו עד לים סוף, אלא הם ירדו מעט דרומה בדרך ההולכת לים סוף (כפי שבירושלים קיימת 'דרך חברון' ההולכת לחברון ו'רחוב יפו' ההולך ליפו וכדומה) כדי לסבוב את ארץ אדום, ושם פנו מזרחה לפונון ומפונון למדבר מואב. שם הם חוצים את נחל זרד ואת נחל ארנון **במזרחם**, מדרום לצפון, במקום בו ניתן לחצותם ללא קושי, אל מול מדבר מואב: זהו שכתוב בפרשת חקת: (במדבר כא, יא-יב) וַיִּסְעוּ מֵאֲבֵת וַיַּחֲנוּ בְּעֵי הָעֲבָרִים בְּמִדְבַּר אֲשֶׁר עַל פְּנֵי מוֹאָב מִמִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ. מִשָּׁם נָסְעוּ וַיַּחֲנוּ בְּנַחַל זָרְד׃.

נמצאנו למדים שעם ישראל מגיע בתחילת השנה השניה לצאתו ממצרים לפאתיה הדרומיים של ארץ ישראל, והוא אמור לעלות ישר צפונה להר חברון לתוככי ארץ כנען. בעקבות חטא המרגלים נגזר עליו לשוטט ארבעים שנה במדבר. עם תום שנים אלו הוא חוזר לאותו האזור במגמה לתקן את חטאו ולעלות כעת לארץ ישראל. כאן כנראה שהקב"ה מנסה אותו ומונע ממנו להיכנס לארץ באותה דרך, אולי כדי לבחון האם הוא שומע לדבר ה' גם אם הוא נראה הפוך לרצון האלוקי מהשנה השניה. הוא ילחם וינצח את הכנעני שהכרית את המעפילים בסוף סיפור חטא המרגלים, אך אחר כך הוא ידרים ויעלה מזרחה למדבר מואב ורק משם הוא יורשה להיכנס לארץ דרך יריחו.

הרב אלישיב קונהל, חבר **קיבוץ כפר עציון** ומשמש כרב הקבוצה. נשוי למרים ואב לאחד עשר. לימד בישיבת הקיבוץ הדתי בעין צורים. עוסק בנושא הזוגיות והמשפחה – ספרו 'איש ואשה' נחשב לרב מכר ואף תורגם לאנגלית. ניסה יחד עם צוות רחב את ה'הסכם לכבוד הדדי' שמיועד לרכך את מערכת היחסים בין בני זוג המצויים במשבר. מרכז את מיזם הנישואים של רבני צהר. ספרו האחרון – 'זאכלת ושבעת' הוא ספר הדרכה שווה לכל נפש בענייני כשרות המזון.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של תנועת הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא. תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org